

*Proa*



# ANTON TXÉKHOV

## Contes escollits

*Tria i pròleg de VICENÇ PAGÈS JORDÀ*  
*Traducció de XÈNIA DYAKONOVA*

ANTON TXÉKHOV  
CONTES ESCOLLITS

Tria i pròleg de Vicenç Pagès Jordà  
Traducció de Xènia Dyakonova

*Proa*

Proa  
A Tot Vent

**Títols originals:**

*Письмо к ученому соседу* (1880), *Что чаще всего встречается в романах, повестях и т. п.* (1880), *Сельские эскулапы* (1882), *Жизнь в вопросах и восклицаниях* (1882), *На гвозде* (1883), *Роман адвоката* (1883), *Приданое* (1883), *Дочь Альбиона* (1883), *Жалобная книга* (1884), *Дачница* (1885), *Затмение Луны: (Из провинциальной жизни)* (1885), *Злоумышленник* (1885), *К свадебному Сезону: (Из записной книжки комиссионера)* (1885), *Художество* (1886), *У телефона* (1886), *Тоска* (1886), *Анюта* (1886), *Ведьма* (1886), *Агафья* (1886), *Хористка* (1886), *Месть* (1886), *Статистика* (1886), *Враги* (1887), *Володя* (1887), *Зиночка* (1887), *Красавицы* (1888), *Воры* (1890), *Отрывок* (1892), *Володя большой и Володя маленький* (1893), *Скрипка Ротшильда* (1894), *Печенег* (1897), *Новая дача* (1899), *Дама с собачкой* (1899), *На святках* (1900), *Невеста* (1903).

Primera edició: novembre del 2023

© de la traducció: Xènia Dyakonova, 2023  
© Selecció: Vicenç Pagès Jordà, 2023  
© Pròleg: Vicenç Pagès Jordà, 2023  
Per mediació de MB Agencia Literaria, S.L.

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa  
Diagonal, 662-664  
08034 Barcelona  
www.proa.cat

ISBN: 978-84-19657-36-7

DIPÒSIT LEGAL: B. 18.345-2023

Composició: Grup62



Amb el suport del Departament de Cultura



La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.

La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autors i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web [www.conlicencia.com](http://www.conlicencia.com) o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

## TAULA

Pròleg, <i>per Vicenç Pagès Jordà</i>	9
Carta a un veí instruït	21
Què és el més fàcil de trobar en novel·les, relats, etc.	29
Esculapis rurals	31
Una vida en preguntes i exclamacions	41
Penjada d'un clau	47
La novel·la d'un advocat (acta)	51
El dot	53
La filla de l'Albió	61
El llibre de reclamacions	67
L'estiuejant	71
L'eclipsi de lluna (de la vida provinciana)	75
El malfactor	79
Temporada de noces	85
Una obra d'art	87
Al telèfon	97
Tristor	101
Aniuta	109
La bruixa	117

Agàfia	137
La corista	153
La venjança	163
Estadístiques	171
Enemies	175
En Volòdia	195
Zínotxka	215
Belleses	225
Els lladres	239
Un fragment	265
Volòdia el gran i Volòdia el petit	269
El violí d'en Rothschild	287
El petxeneg	303
La Nova Datxa	319
La dama del gosset	341
Durant les festes de Nadal	367
La núvia	375

## CARTA A UN VEÍ INSTRUÏT

*Enviada des del poble Bunyols Menjats*

Estimat Veí meu,

Maksim... (no recordo el vostre patronímic, espero que em pardoneu genarosament!) Pardoneu i disculpeu el pobre vellet i l'absurda criatura humana que soc per gosar importunar-vos amb la meva lamentable xerrameca escrita. Ja fa un any que heu tingut la bondat d'instalar-vos en aquesta part del món al costat de la meva personeta insignificant, i encara no el conec a vós, ni vós em coneixeu a mi, que no soc més que una cuca. Permeteu-me doncs apreciadíssim veí meu que us conegui ni que sigui a través d'aquests jegoglífics senils, que us estrenyi la mà instruïda i us felicití per haver vingut des de Petersburg al nostre continent indigne, poblat per murgics i gent de camp és a dir pels plebeus. Feia molt que buscava una ocasió per conèixer-vos, em delia per aconseguir-ho perquè la ciència en certa manera és la nostra mare, i també la civilització ho és, i també perquè respecto de tot cor les persones, el nom cèlebre i el rang de

les quals, coronats per l'aurèola de la fama, els llorers, els saltiris, les medalles, les insígnies i els diplomes, retruny com un tro i un llamp per totes les contrades d'aquest món visible i invisible, és a dir, el món sublunar. Estimo apassionadament els astrònoms, els poetes, els metafísics, els professors, els químics i altres sacerdots de la ciència, entre els quals us compteu vós gràcies als vostres fets intel·ligents i les àrees de la ciència, és a dir, els productes i els fruits d'aquesta. Diuen que heu publicat molts llibres mentre fèieu els vostres experiments savis amb tubs, termòmetres i un munt de llibres estrangers amb dibuixos captivadors. Fa poc la meva pobra hisenda, la pobra ruïna que és casa meva ha estat honrada amb la visita del maximus pontifex de per aquí, el pare Gueràssim, i amb el fanatisme que el caracteritza ha criticat i censurat els vostres pensaments i idees respecte a l'origen de l'home i altres fenòmens del món visible i s'enfadava i s'indignava amb la vostra esfera mental i el vostre horitzó mental, cobert de planetes i aeroglots. No estic d'acord amb el pare Gueràssim respecte a les vostres idees mentals, perquè visc i em nodreixo únicament de la ciència, que la Providència ha donat al gènere humà per treure de les profunditats del món visible i invisible els metalls preciosos, els metal·loides i els diamants, però pardoneu-me, senyor meu, a mi que soc una cuca diminuta, si goso contradir, amb tota confiança i amistat, algunes de les vostres idees respecte a l'essència de la naturalesa. El pare Gueràssim m'ha informat que heu escrit un escrit en el qual heu tingut la bondat d'exposar certes idees no gaire funamentades

raspecte a les persones, el seu estat primigeni i la seva existència prediluviana. Heu tingut la bondat d'inventar-vos que l'home ve de la tribu dels micos, els macacos, els orangutacos, etc. Disculpeu el pobre vellet que soc, però no estic d'acord amb vostè en aquest aspecte tan important i li puc presentar arguments contraris. Perquè si l'home, el més intel·ligent dels éssers que respiren, vingués del mico que és estúpid i ignorant també tindria cua i una veu rude. Si vinguéssim dels micos els gitanos ens portarien pels pobles i ens exhibirien, i pagariem diners per veure'ns els uns als altres, ballant sota les ordres d'un gitano o vivint darrere les reixes d'una gàbia. Que potser estem coberts de pèl? Que potser no portem roba, cosa que no s'estila entre els micos? Que potser podríem estimar i no menysprear una dona si exhalés, ni que fos una mica, una olor com la del mico que veiem cada dimarts a casa del Mariscal de la Noblesa? Si els nostres avantpassats haguessin vingut dels micos, no els haurien enterrat en un cementiri cristià; el meu, per exemple, rebesavi Amvrossi, que vivia al seu moment al Regne de Polònia, no va ser enterrat com un mico, sinó al costat de l'abat catòlic Joachim Xostak, les notes del qual sobre els climes temperats i sobre l'abús de les begudes espiritoses encara es conserven a casa del meu germà Ivan (que és comandant). Un abat per als catòlics és el mateix que un popa. Pardoneu-me a mi que soc un ignorant per ficar-me en els vostres assumptes científics i per interpretar-los a la meua manera, pobre vellet que soc, i per imposar-vos les meves idees absurdes i una mica feréstegues, aquelles que la gent culta i civilitzada



deu tenir més aviat a la panxa i no al cap. No puc restar callat ni suportar-ho quan els científics conceben idees errònies a la seva ment i no puc deixar de contradir-vos. El pare Gueràssim m'ha informat que teniu pensaments equivocats respecte a la lluna, és a dir, l'astre que substitueix el sol per a nosaltres en les hores obscures de la foscor, mentre la gent dorm, i vós porteu l'electricitat d'un lloc a un altre i fantasegeu. No us rigueu de mi que soc un vell i que escric d'una manera tan ximple. Dieu que a la lluna hi viuen persones i pobles sencers. Això és del tot impossible, perquè si hi hagués gent vivint a la lluna ens taparien la seva llum màgica i prodigiosa amb les seves cases i les seves pastures fèrtils. La gent no pot viure sense la pluja, i la pluja cau cap avall, i no cap amunt, cap a la lluna. Si hi hagués gent vivint a la lluna, caurien sobre la terra, i això és impossible. Tota mena de deixalles i d'aigües residuals caurien sobre el nostre continent des de la lluna si estigués poblada. Com és possible que hi hagi gent vivint a la lluna, si existeix només de nit, i de dia desapareix? El govern no pot permetre que hi hagi vida a la lluna, perquè a causa de la seva llunyania i inaccessibilitat seria massa fàcil per a tothom fugir de les obligacions i refugiar-s'hi. Us heu equivocat una mica. Heu escrit i publicat al vostre escrit tan intel·ligent que sobre l'astre més gran, el sol, hi ha taquetes negres. És impossible, perquè no podria ser mai de la vida. Com heu pogut veure taques al sol si és impossible mirar el sol tal qual, amb els ulls humans?, i per a què serveixen aquestes taques, si en podem prescindir? De quina matèria líquida estan fetes aquestes taques si no brillen? Que

potser, segons la vostra opinió, també hi ha peixos vivint al sol? Pardoneu-me que soc un idiota maliciós i he fet una broma tan dolenta! Soc devot de la ciència, devot fins a la mort! El ruble aquesta gran vela del segle XIX no té cap valor per a mi, la ciència l'ha eclipsat als meus ulls amb les seves ales immenses. Qualsevol descobriment em turmenta com si se'm clavés un clau a l'esquena. Tot i ser un ignorant i un terratinent fet a l'antiga, alhora soc un vell inquiet que es dedica a la ciència i als descobriments, que produeixo amb les meves pròpies mans, i omplo el meu pobre cap, el meu crani inculte de pensaments i un munt de coneixements enormes. La mare natura és un llibre que s'ha de llegir i conèixer. He produït molts descobriments amb la meva pròpia intel·ligència, uns descobriments que no se li han acudit encara a cap reformador. Us diré sense presumpció que no soc dels últims respecte a l'educació guanyada a força d'essllomar-s'hi, i no gràcies a la riquesa dels pares, és a dir pares o mares o tutors que sovint avicien els nens amb la riquesa, els luxes i els habitatges de sis plantes, amb esclaus i timbres elèctrics inclosos. Vet aquí el que ha descobert la meua intel·ligència miserable. He descobert que la nostra immensa clàmide radiant, el sol, el dia de la Santa Pasqua, ben d'hora al matí, brilla amb colors diversos d'una manera divertida i pintoresca, i crea un efecte juganer amb la seva resplendor meravellosa. Un altre descobriment. Per què a l'hivern el dia és curt, i la nit és llarga, i a l'estiu és a l'inrevés? El dia és curt a l'hivern perquè semblant a la resta d'objectes visibles i invisibles s'encongeix pel fred, i perquè el sol es pon d'hora, i la

nit, sota l'efecte dels llums i les llanternes, s'eixampla, ja que s'escalfa. També he descobert que a la primavera els gossos mengen herba igual que les ovelles i que el cafè és perjudicial per a les persones sanes, perquè crea vertigen al cap, i fa que a un li facin pampallugues els ulls, i altres coses per l'estil. He fet molts altres descobriments, a banda d'aquests, tot i que no tinc diplomes ni certificats. Vingueu-me a veure estimat veí, de debò. Descobrirem alguna cosa junts, ens dedicarem a la literatura i vós m'instruireu sobre el càlcul a mi que soc un totxo.

Fa poc he llegit en el llibre d'un savi francès que el morro d'un lleó no s'assembla gens a un rostre humà, com creuen els científics. Daixò també en podríem parlar. Vingueu a veure'm, feu-me el favor. Vingueu demà mateix, si voleu. Ara mateix observem la Quaresma, però per a vós podríem preparar un plat de carn. La meva filla, Natàixenka, us demana que ens porteu llibres intel·ligents. M'ha sortit una *emancipée*, per a ella tots són idiotes, només ella és llesta. El juvent d'avui dia té les seves idees, ja us ho dic jo. Que Déu els protegeixi! D'aquí una setmana em vindrà a veure el meu germà Ivan (el comandant), una bona persona, però, tot sigui dit: no li agrada el bourbon ni la ciència. Aquesta carta, us l'ha de fer arribar en Trofim, el meu encarregat, a les vuit en punt del vespre. Si us la porta més tard, claveu-li una bufetada, com escau a un intel·lectual: aquesta genteta s'ha de tractar sense miraments. Si us la porta més tard, vol dir que el bandarria ha passat per la taverna. El costum de visitar els veïns no ha estat creat per nosaltres, i continuarà quan no hi siguem, així que vingueu i

porteu-nos sens falta les vostres màquines i els vostres llibres. Us aniria a veure jo mateix, però soc massa vergonyós, em falta valor per fer-ho. Pardoneu-me a mi un vell brètol per importunar-vos.

Resto respectuosament a la vostra disposició, el vostre veí,

VASSILI SEMI-BULÀTOV

*Suboficial retirat de l'Exèrcit dels Cosacs del Don,  
provinent de la noblesa*